Fintables

Kredi Temerrüt Swapı (CDS) Nedir?

18.11.2026

Kredi Temerrüt Swapları (CDS), yatırımcıları borçlunun temerrüde düşmesi durumunda koruyan finansal türev ürünlerdir. Sigorta benzeri bir işleyişe sahip olan CDS'ler, yatırımcının prim karşılığında koruma satın almasına olanak tanır. İlk olarak 1990'larda riskten korunma amacıyla ortaya çıkan bu araçlar, zamanla spekülatif işlemler için de kullanılmaya başlandı. CDS'ler, özellikle 2008 finansal krizinde piyasadaki belirsizlikleri ve riskleri artırarak dikkat çekti. CDS spread'leri, piyasalardaki risk algısının önemli bir göstergesi olarak kullanılır.

CDS Nasıl İşler?

Kredi Temerrüt Swapı (CDS), bir borcun geri ödenememe riskini başka bir tarafa devretmek için yapılan bir anlaşmadır. Bu, genellikle tahviller veya diğer borç senetleriyle ilgili olabilir. Örneğin, bir şirketin bir yatırımcıya 50 TL nominal değeri ve 5 yıl vadesi olan bir tahvil sattığını düşünelim. Şirket, 5 yıllık sürenin sonunda 50 TL'yi geri ödemeyi ve bu süre boyunca düzenli faiz ödemeleri yapmayı kabul eder.

Ancak, borç veren şirketin bu taahhüdünü yerine getireceği kesin değildir ve bu durumda yatırımcı riski üstlenmiş olur. Tahvili alan yatırımcı, riski başka bir yatırımcıya devretmek amacıyla bir CDS satın alabilir. Bu durumda, CDS'i satan taraf, borç veren şirketin yükümlülüğünü yerine getirememesi durumunda yatırımcıya ödeme yapmayı kabul eder.

Borç senetlerinin genellikle daha uzun vadeli olması, yatırımcıların riski tahmin etmelerini zorlaştırır. Örneğin, bir ipoteğin vadesi 20 yıl olabilir ve bu kadar uzun bir süre boyunca borçlunun ödemelerini sürdürebileceği kesin değildir.

Bu nedenle, CDS sözleşmeleri riski yönetmek için popüler bir araçtır. CDS alıcısı, sözleşmenin vade tarihine kadar CDS satıcısına ödeme yapar. Buna karşılık, CDS satıcısı, bir kredi olayı meydana gelirse, tahvilin değeri ile birlikte vade tarihine kadar ödenmesi gereken tüm faiz ödemelerini CDS alıcısına ödemeyi kabul eder.

CDS'in Tarihçesi

Kredi Temerrüt Swapları (CDS), ilk olarak 1994 yılında JP Morgan'dan Blythe Masters tarafından geliştirilmiştir. CDS'lerin amacı, bankaların kredi risklerini bilançolarından koruma sağlayıcılarına aktarmaktır. Bu ürünler, başlangıçta yalnızca risk yönetimi aracı olarak tasarlanmış olsa da 2000'li yılların başında yaygınlaşmış ve dünya finans piyasalarında risk transferinin merkezi bir aracı haline gelmiştir. 2007 yılına gelindiğinde, dünya genelinde CDS'lerin toplam değeri 62,2 trilyon dolara ulaşmıştır. Ancak 2008 küresel finansal krizi sırasında CDS piyasası ciddi bir darbe almış ve bu değer 2010 yılında 26,3 trilyon dolara, 2012'de ise 25,5 trilyon dolara gerilemiştir.

Bu dönemde CDS'ler, özellikle finansal piyasalarda şeffaflık eksikliği ve piyasanın düzenlenmemiş olması nedeniyle eleştirilerin odağı haline gelmiştir. CDS'lerin piyasada yarattığı risk transferi ve belirsizlikler, 2008 finansal krizinde büyük bir rol oynamıştır. Piyasadaki birçok finansal kuruluş, CDS'ler aracılığıyla üstlendikleri riskleri yönetememiş ve bu durum bazı kuruluşların iflasına ya da devlet tarafından kurtarılmalarına yol açmıştır. American International Group (AIG) gibi büyük sigorta şirketlerinin devasa zararları, CDS piyasasının düzenlenmemiş yapısının ne kadar büyük bir risk taşıdığını gözler önüne sermiştir.

2008 krizi sonrasında, CDS piyasasına ilişkin yasal düzenlemeler hız kazanmıştır. ABD'de kabul edilen Dodd-Frank Yasası ve Avrupa Ekonomik Alanı'nda (AB, İzlanda ve Norveç dahil) yürürlüğe giren MiFID II gibi düzenlemeler, finansal piyasalarda daha fazla şeffaflık ve denetim getirmeyi amaçlamıştır. Bu düzenlemeler, özellikle çıplak CDS

alımlarının kısıtlanması ve CDS işlemlerinin merkezi takas kurumları aracılığıyla yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Ülkelerin CDS Oranları Ne Anlama Gelir?

Ülkelerin CDS oranları, yatırımcıların o ülkenin borçlarını geri ödeme kabiliyetine dair algılarını yansıtır ve ülkelerin kredi riskinin önemli bir göstergesidir. CDS oranı ne kadar yüksekse, o ülkenin borcunu ödeyememe riski de o kadar yüksek görülmektedir. Bu nedenle, CDS oranları, ülkelerin makro ekonomik sağlığı ve dış borç ödeme kapasitelerine dair önemli bilgiler sunar.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin CDS oranları, genellikle daha yüksek seviyelerde seyreder. Bunun başlıca sebepleri arasında, ekonomik ve siyasi istikrarsızlık, yüksek enflasyon oranları ve dış borçlardaki artış gibi faktörler yer alır. Öte yandan; Almanya, ABD, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde CDS oranları daha düşük seyretmektedir. Bu da bu ülkelerin borç ödeme kapasitesinin daha güvenli görüldüğünü ortaya koyar.

CDS oranlarının yorumlanmasında, ülkelerin makroekonomik göstergeleri, para politikaları ve sermaye giriş çıkışları gibi unsurlar önemli rol oynar. Örneğin, faiz artışları ve sıkı para politikaları, bir ülkenin CDS oranlarını düşürerek risk algısını iyileştirebilir. Diğer yandan, dış borç yükü ve döviz rezervlerindeki azalmalar, CDS oranlarının yükselmesine yol açabilir.

Türkiye'nin Son 10 Yıllık CDS Dalgalanmaları: Ekonomik ve Politik Gelişmelerin Etkisi

Türkiye’nin son 10 yıllık CDS (Kredi Temerrüt Swapı) grafiği, ülkenin ekonomik ve siyasi gelişmelerine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu süre zarfında Türkiye’nin CDS seviyeleri, iç ve dış dinamiklerin etkisiyle önemli dalgalanmalar yaşadı, kritik olaylar ve politika değişikliklerine paralel olarak değişiklik gösterdi. Grafikte gözlemlenen temel dönemler ve olaylar şu şekilde detaylandırılabilir:

2013-2014: Göreceli İstikrar

Bu dönemde Türkiye’nin CDS seviyeleri nispeten düşük bir seyir izledi. 2013 yılı itibarıyla Türkiye, küresel finansal kriz sonrası toparlanma sürecindeydi ve büyüme rakamları olumlu görünüyordu. Ekonomik istikrar, düşük enflasyon oranları ve güçlü büyüme CDS seviyelerinin düşük kalmasına katkı sağladı. Aynı zamanda küresel ekonomideki olumlu gelişmeler ve düşük faiz ortamı, gelişmekte olan piyasalara olan sermaye girişlerini artırdı. Bu da Türkiye gibi ülkelerdeki risk algısını olumlu etkiledi. Ancak 2013’teki Gezi Olayları gibi iç siyasi belirsizlikler kısa vadeli CDS artışlarına neden oldu.

2015-2016: Siyasi ve Güvenlik Belirsizlikleri

2015 ve 2016 yılları arasında Türkiye’nin CDS seviyelerinde belirgin bir yükseliş görüldü. 2016’daki başarısız darbe girişimi, ülkenin siyasi istikrarını ciddi şekilde zedeledi ve bu olayın ardından Türkiye'nin CDS oranları hızla yükseldi. Bu dönemde; iç güvenlik tehditleri, terör saldırıları ve siyasi belirsizlikler, Türkiye’nin kredi riskini artırdı ve yatırımcıların ülkedeki ekonomik duruma dair endişelerini güçlendirdi. Darbe girişimi sonrası uygulanan olağanüstü hal ve dış ilişkilerdeki gerginlikler, sermaye çıkışlarına ve risk primlerinin artmasına yol açtı.

2018 Ekonomik Krizi: Tarihi Zirveler

2018 yılı, Türkiye'nin CDS seviyelerinde keskin bir yükselişin yaşandığı dönemi işaret eder. Bu dönemde Türk lirasının ABD doları karşısında ciddi bir değer kaybı yaşaması, dış borç ödemelerinde zorluklar yaşanacağına dair endişeleri artırdı. Hızla yükselen enflasyon, döviz kurundaki oynaklık ve dış borçlardaki artış, Türkiye'nin borç ödeme kapasitesiyle ilgili belirsizlikleri körükledi. Bunun sonucunda Türkiye'nin CDS primleri hızla yükseldi ve tarihin en yüksek seviyelerine ulaştı. Özellikle ABD ile yaşanan diplomatik gerilimler ve Rahip Brunson krizi bu yükselişin ana sebeplerinden biri oldu. Türkiye'nin kredi notunun uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından düşürülmesi de CDS primlerindeki artışta rol oynadı.

2020-2021: COVID-19 Pandemisi ve Küresel Ekonomik Şoklar

2020 yılı itibarıyla, küresel olarak COVID-19 pandemisinin etkisiyle finansal piyasalarda büyük belirsizlikler yaşandı. Pandeminin ekonomiler üzerindeki olumsuz etkileri, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde risk primlerinin artmasına neden oldu. CDS seviyeleri bu dönemde yeniden yükselişe geçti. Türkiye'nin pandemiye karşı aldığı tedbirler, ekonomik büyümede yaşanan yavaşlama ve turizm gelirlerindeki düşüş, CDS seviyelerini olumsuz etkiledi. Ancak küresel olarak merkez bankalarının uyguladığı genişlemeci para politikaları ve likidite desteği, CDS primlerinin daha fazla yükselmesini engelledi.

2021-2022: Faiz Politikası ve Para Politikası Değişiklikleri

2021 ve 2022 yılları, Türkiye'nin para politikalarında önemli değişikliklerin yaşandığı yıllardır. Düşük faiz politikasını savunulması ve Merkez Bankası başkanlarının değişimi piyasalarda belirsizlik yarattı. Faiz indirimleri ve enflasyonun hızla yükselmesi, Türkiye'nin kredi riskinin ciddi şekilde artmasına yol açtı. Bu dönemde CDS primlerinde yeni zirveler kaydedildi. Yabancı yatırımcılar, Türkiye'nin enflasyonu kontrol altına alamayacağına ve borç ödeme kapasitesinin zayıflayacağına dair endişeler taşıyarak, CDS primlerinin yükselmesine neden oldular.

2023 Sonu ve 2024 Başları: Ortodoks Para Politikalarına Dönüş

2023 yılı sonlarına doğru Türkiye, ortodoks para politikalarına dönüş sinyalleri vermeye başladı. Özellikle Merkez Bankası'nın faiz artışları, Türk lirasını istikrara kavuşturma ve enflasyonu kontrol altına alma yönündeki kararlılığını gösterdi. Bu politikaların sonucunda Türkiye'nin CDS primlerinde belirgin bir düşüş yaşandı. Yatırımcı güveni yeniden tesis edilmeye başlandı ve ülkenin borç ödeme kapasitesine dair risk algısı azaldı. Döviz rezervlerinin artışı ve cari açıkta yaşanan iyileşmeler de CDS primlerinin düşmesine katkıda bulundu. Ayrıca Türkiye'nin dış borç yönetiminde aldığı önlemler, yabancı sermaye girişlerindeki artışla birlikte CDS spreadlerinin daralmasını sağladı.

Güncel Dalgalanmalarının ve Gerilemenin Sebebi

Türkiye'nin CDS seviyelerindeki dalgalanmalar, ülkenin ekonomi ve para politikalarındaki önemli değişiklikler ile doğrudan ilişkilidir. 2023 yılı sonu ve 2024 yılı başında Merkez Bankası'nın politika faizlerinde yaptığı hızlı artışlar, Türk lirasını stabilize etmek ve enflasyonu kontrol altına almak için atılmış kritik adımlar oldu. Bu faiz artışları, yatırımcı güvenini doğrudan artırdı ve Türkiye'nin borç ödeme kapasitesine dair risk algısını düşürdü. Bunun sonucunda, CDS primlerinde net bir düşüş gözlemlendi.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin dış borç ödeme kapasitesi ve döviz rezervlerindeki artış da CDS primlerinde etkili oldu. Özellikle döviz rezervlerinin artması, Türkiye'nin borçlarını geri ödeyebilme kapasitesine olan güveni

artırarak CDS primlerinin düşmesine katkı sağladı. Aynı zamanda, cari açığın azalması ve yabancı sermaye girişlerindeki artış, Türkiye'nin kredi riskinin azaldığını gösterdi ve bu da CDS spreadlerinin daralmasını sağladı.

Sonuç olarak, Türkiye'nin CDS primlerindeki düşüş, sıkı para politikaları, yabancı sermaye girişleri ve küresel ekonomik gelişmelerin bir sonucudur. Türkiye'nin borç ödeme kapasitesine yönelik olumlu algılar, CDS primlerinin düşmesine yol açarken, küresel belirsizlikler ise risk primlerindeki dalgalanmalarda rol oynayabilir.

Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum, istatistiki şekil ve bilgiler hazırlandığı tarih itibari ile mevcut piyasa koşulları ve güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Fintables Bilişim Teknolojileri A.Ş. tarafından genel bilgilendirme amacı ile hazırlanmıştır. Sunulan bilgilerin doğruluğu ve bunların yatırım kararlarına uygunluğu tarafımızca garanti edilmemektedir. Bu bilgiler belli bir getirinin sağlanmasına yönelik olarak verilmemektedir. Alım satım kararını destekleyebilecek yeterli bilgiler burada bulunmayabilir. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Herhangi bir yatırım aracının alım-satım önerisi ya da getiri vaadi olarak yorumlanmamalıdır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Bu nedenle bu sayfalarda yer alan bilgilerdeki hatalardan, eksikliklerden ya da bu bilgilere dayanılarak yapılan işlemlerden, yorum ve bilgilerin kullanılmasından doğacak her türlü maddi/manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan dolayı Fintables Bilişim Teknolojileri A.Ş. ile bağlı kuruluşları, çalışanları, yöneticileri ve ortakları sorumlu tutulamaz. Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir.